

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

ТЕМА. Аналіз тектонічної та фізичної карт світу: виявлення зв'язків між тектонічною будовою і формами рельєфу

Мета: закріпити вміння встановлювати взаємозв'язки між тектонічними структурами і формами рельєфу; знаходити і позначати на контурній карті найбільші літосферні плити; аналізувати закономірності розміщення форм рельєфу на материках та океанах; практично використовувати інформацію тематичних карт; розвивати інформаційну та картографічну компетентності.

Обладнання: «Тектонічна карта світу», «Фізична карта світу», кольорові олівці, простий олівець, гумка.

ХІД РОБОТИ

✓ Це потрібно знати!

- Поверхня нашої планети дуже різноманітна. Це — гори, рівнини, низовини, плоскогір'я тощо. На Землі існують великі гірські системи. Це — Анди, Кордильєри, Кавказ, Урал, Гімалаї тощо.
- Найвища вершина нашої планети — г. Джомолунгма (Еверест) — 8848 м.
- На Землі рівнини займають більші площі, ніж гори. Більшість рівнин великі за розмірами. Це — Велика Китайська, Великі рівнини, Східноєвропейська тощо.
- За висотою рівнини поділяють на: низовини, височини, плоскогір'я.
- На земній поверхні вирізняють найбільші платформи:
  - Північноамериканська;
  - Південноамериканська;
  - Африкано-Аравійська;
  - Антарктична.

Завдання 1. Дайте визначення понять:

Платформа — _____

Сейсмічні пояси — _____

Рельєф — _____

Завдання 2. Порівняйте карти «Будова земної кори» та «Фізична карта світу». Які гірські області утворюються на межі літосферних плит? Заповніть таблицю.

<i>Літосферні плити</i>	<i>Гірські області</i>
Тихоокеанська і Північноамериканська	
Індо-Австралійська та Євразійська	

Завдання 3. Користуючись картою «Будова земної кори» з атласу, знайдіть платформи на материках та заповніть таблицю.

<i>Материки</i>	<i>Платформи</i>
Євразія	
Африка	
Північна Америка	
Південна Америка	
Австралія	
Антарктида	

Завдання 4. Порівняйте тектонічну та фізичну карти світу. Визначте, які форми рельєфу розташовані у межах платформ. Заповніть таблицю.

<i>Тектонічні структури</i>	<i>Форми рельєфу</i>
Східноєвропейська платформа	
Сибірська платформа	
Індійська платформа	
Північноамериканська платформа	
Південноамериканська платформа	
Африкано-Аравійська платформа	
Австралійська платформа	
Антарктична платформа	

Завдання 5. Використовуючи карти атласу, нанесіть на контурну карту (с. 3) найбільші платформи та зони землетрусів і сучасного горотворення. Зафарбуйте їх.

Висновок.

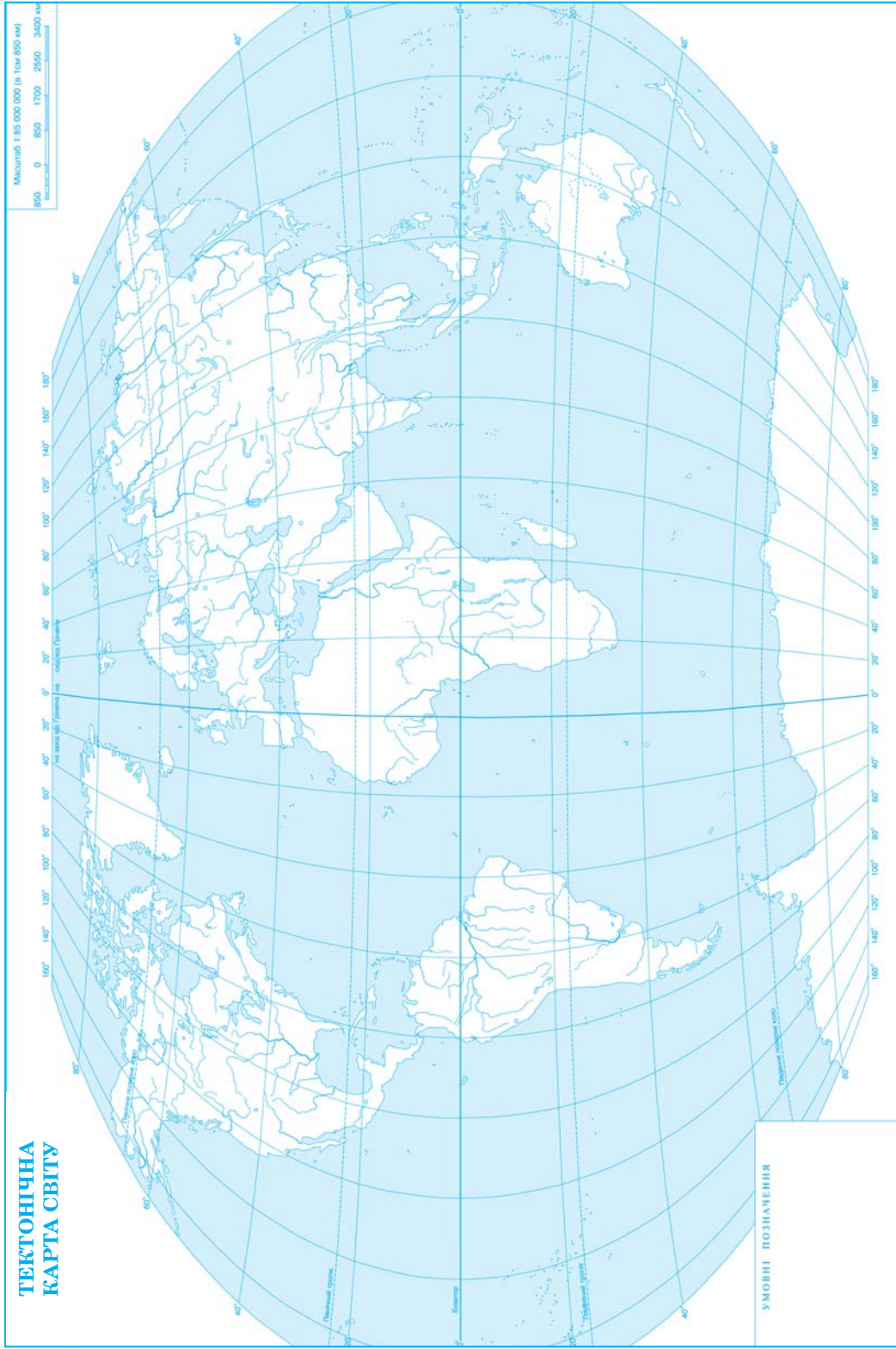

ТЕКТОНІЧНА КАРТА СВІТУ

Масштаб 1:85 000 000 (або 850 км)
850 0 850 1700 2550 3400 км

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

ТЕМА. Взаємодія Світового океану, атмосфери та суходолу, її наслідки

Мета: ознайомитися з взаємодією Світового океану, атмосфери та суходолу; розвинути практичні навички роботи з різними джерелами географічних знань; розвинути просторове уявлення, картографічну та інформаційну компетентності.

Обладнання: карта Світового океану, простий та кольорові олівці, гумка.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Використовуючи карти атласу, текст підручника, довідкову літературу та Інтернет-ресурси, покажіть взаємодію Світового океану, атмосфери та суходолу.

1. Вплив Світового океану на:

а) атмосферу;

б) суходіл.

2. Вплив атмосфери на Світовий океан.

3. Вплив суходолу на Світовий океан.

Висновок.

ТЕМА. Визначення географічних координат крайніх точок та протяжності Африки з півночі на південь та із заходу на схід

Мета: навчитися аналізувати особливості географічного положення материка; характеризувати його фізико-географічне положення та визначати географічні координати крайніх точок; розвивати картографічну та математичну компетентності.

Обладнання: «Фізична карта світу», «Фізична карта півкуль», контурна карта Африки, простий олівець, гумка.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Визначте географічні координати крайніх точок Африки.

<i>Крайні точки</i>	<i>Географічні координати</i>	
	<i>широта</i>	<i>довгота</i>
м. Рас-Енгела		
м. Агульяс (Голковий)		
м. Альмаді		
м. Рас-Гафун		

Завдання 2. Використовуючи карти атласу, охарактеризуйте географічне положення материка.

Положення материка:

а) стосовно екватора;

б) стосовно початкового меридіана;

в) стосовно інших материків;

г) стосовно океанів.

Завдання 3. Визначте за допомогою градусної сітки протяжність Африки з півночі на південь у градусах і кілометрах:

- а) 10° зх. д.; б) 10° сх. д.

Зразок відповіді:

- а) 1. Визначаємо географічну широту крайніх точок материка по 10° зх. д.:
крайня північна — 30° пн. ш.; крайня південна — 6° пн. ш.
2. Знаходимо протяжність у градусах: 30° пн. ш. — 6° пн. ш. = 24° .
3. Знаходимо протяжність території у кілометрах: $24^\circ \cdot 111,3 \text{ км} = 2\,671,2 \text{ км}$.

Відповідь. Протяжність Африки по 10° зх. д. — 24° , або $2\,671,2 \text{ км}$.

- б) 1. _____
_____
2. _____
3. _____

Відповідь. _____
_____

Завдання 4. Визначте за допомогою градусної сітки протяжність Африки із заходу на схід у градусах і кілометрах:

- а) 30° пн. ш.; б) 30° пд. ш.

Зразок відповіді:

- а) 1. Визначаємо географічну довготу крайніх точок материка по 30° пн. ш.:
крайня західна — 10° зх. д.; крайня східна — 33° сх. д.
2. Визначаємо протяжність у градусах: 10° зх. д. + 33° сх. д. = 43° .
3. Знаходимо протяжність території у кілометрах: $43^\circ \cdot 96,5 \text{ км} = 4149,5 \text{ км}$.

Відповідь. Протяжність Африки по 30° пн. ш. — 43° , або $4149,5 \text{ км}$.

- б) 1. _____
_____
2. _____
3. _____

Відповідь. _____
_____

Завдання 5. Чи можна скласти уявлення про природні умови материка, знаючи лише його географічне положення? Обґрунтуйте свою думку.

_____

_____

_____

_____

Висновок. _____

_____

ЮНІ ДРУЗИ!

Під час виконання практичних робіт дотримуйтеся правил:

1. Ознайомтеся з темою, метою та обладнанням, необхідним для виконання роботи; «Основним обсягом знань та умінь» і завданнями.
2. Якщо ви не можете пригадати визначення окремих понять, скористайтеся географічним довідником.
3. Завдання виконуйте охайно. Відповіді мають бути логічними та обґрунтованими.
4. Роботи на контурних картах виконуйте відповідно до встановлених вимог:
  - а) усі підписи на контурних картах робіть чітко, друкарським шрифтом;
  - б) об'єкти суходолу підписуйте чорним кольором, а водні — синім;
  - в) працюючи з контурними картами, позначайте:
    - низовини — зеленим кольором;
    - височини — жовтим;
    - плоскогір'я — жовтогарячим;
    - гори — коричневим;
  - г) для роботи з контурними картами використовуйте олівці, кулькові ручки і туш різних кольорів;
  - д) більшість географічних об'єктів підписуйте вздовж екватора або вздовж паралелей;
  - е) назви населених пунктів підписуйте зліва або справа;
  - е) назви річок — уздовж течії в напрямку від витoku до гирла, а назви гір — уздовж простягання гірських хребтів;
  - е) якщо назви не вміщуються у потрібному місці, пишiть їх в умовних позначеннях, а на карті ставте відповідні цифри.
5. Висновки після закінчення практичної роботи формулюйте чітко.
6. Пам'ятайте: найвищої оцінки заслуговує робота, яка містить правильні відповіді на завдання і належно оформлена.

Практичні роботи складаються з 2-х основних блоків:

1. «Це потрібно знати!»
2. «Завдання».

Часто після завдань розміщується додатковий блок «Цікаво знати, що...».

У блоці «Це потрібно знати!» запропоновано теоретичний матеріал, який допоможе під час виконання практичних робіт.

У третьому блоці — всі завдання, обов'язкові для виконання.

Інформація з блоку «Цікаво знати, що...» сприятиме розширенню вашого географічного кругозору.

Щасливої вам мандрівки Країною знань!

ЗМІСТ

Практична робота №1. Аналіз тектонічної та фізичної карт світу: виявлення зв'язків між тектонічною будовою і формами рельєфу.....	1
Дослідження. Взаємодія Світового океану, атмосфери та суходолу, її наслідки.....	4
Практична робота №2. Визначення географічних координат крайніх точок та протяжності Африки з півночі на південь та із заходу на схід.....	5
Практична робота №3. Позначення на контурній карті назв основних географічних об'єктів Африки.....	7
Практична робота №4. Визначення типів клімату Африки за кліматичними діаграмами.....	10
Практична робота №5. Позначення на контурній карті назв географічних об'єктів Південної Америки.....	12
Практична робота №6. Визначення типів клімату Південної Америки за кліматичними діаграмами.....	15
Дослідження. Природні унікальні Південної Америки.....	17
Практична робота №7. Позначення на контурній карті назв основних географічних об'єктів Австралії.....	19
Практична робота №8. Визначення типів клімату Австралії за кліматичними діаграмами.....	20
Практична робота №9. Позначення на контурній карті назв географічних об'єктів Північної Америки.....	22
Дослідження. Розробка та обґрунтування маршруту, що проходить через об'єкти Північної Америки, занесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО.....	24
Практична робота №10. Позначення на контурній карті назв географічних об'єктів Євразії.....	27
Практична робота №11. Визначення типів клімату у межах помірного кліматичного поясу Євразії за допомогою кліматичних діаграм.....	32
Дослідження. Здійснення уявної подорожі вздовж 50-ї паралелі: складання карти маршруту з позначенням країн, природних об'єктів та природних комплексів.....	35
Практична робота №12. Позначення географічних об'єктів та течій океанів на контурній карті (виконується поетапно під час вивчення кожного океану).....	37
Дослідження. Шляхи розв'язання екологічних проблем.....	40